

Dopnamn i Rickul genom århundradena

Göte Brunberg

Kyrkböckerna från Nuckö församling ger information om vilka dopnamn, som man har gett barnen under olika tidsepoker. Man kan grovt säga att fram till mitten av 1700-talet rådde en ganska stor namnvariation. Därefter inträdde fram till slutet av 1800-talet en stor likformighet, vilket fick till följd att under vissa perioder 90 procent eller fler av barnen fick något av ett fåtal namn. Runt sekelskiftet 1900 började man använda (vad vi kan kalla) mer moderna namn, samtidigt som vissa av de gamla namnen mer eller mindre kom ur bruk.

Jag har valt att begränsa mig till dopnamnen i Rickul, vilket områdesmässigt i äldre tid innebär byarna under Rickul gods och i modern tid Rickul kommun. I min databas har jag 9 320 namn, varav 8 236, eller 88 procent, förekommer i tabell 1. Tabellen visar för de 104 mest frekventa namnen hur många barn som har döpts till namnet. För varje namn är angivet under vilka år som namnet användes. En del av dessa namn har använts i äldre tid för att sedan försvinna och återkomma under modern tid. För dessa är även det sista året under den tidigare perioden angiven.

Diagrammen 1 och 2 visar den procentuella fördelningen för varje tioårsperiod under åren 1740-1939 för de 10 flick- och pojknamn, som förekommer i störst antal i tabell 1. Procentantalet för ett namn under en viss tidsperiod erhålls som avståndet från linjen för det aktuella namnet ner till linjen för namnet under.

Som exempel hur diagrammen skall läsas kan vi betrakta flicknamnen under 1770-talet. Där ser vi följande ungefärliga procenttal för de vanligaste namnen: Mari 30, Kersti 22, Eva 22, Lena 1, Anna 6, Helli 4 och Katti 5 procent.

Under 1900-talet blev det, som framgår av diagram 3, mer och mer populärt att ge barnen två eller flera förnamn. I dessa fall har jag valt det första namnet i diagrammen över namnfrekvensen.

1600-talet och första hälften av 1700-talet

Under 1600-talet och 1700-talets första hälft var namnrikedomen ganska stor, framför allt om man jämför den med 1800-talet. Många då populära namn kom inte till användning under senare tid, men en del av mansnamnen kan spåras (i mer eller mindre förvanskad form) i namnen på gårdar. Bland dem kan nämnas Ambros (sista året 1759), Bläs (1679), Greis (1734), Gorgen (1745), Jonas (1743), Knut/Knuter (1733), Lars (1724), Lukas (1718), Markus (ca 1720), Mickel (1745), Pål (1702), Siffer (1746) och Thomas (1777). Bland kvinnonamnen kan nämnas Berit (sista året ca 1740), Gertrud (1777), Magdalena (1797) och Valborg (1754).

Andra hälften av 1700-talet och 1800-talet

Den senare hälften av 1700-talet och 1800-talet präglas av att ett litet antal namn blev helt dominerande. Av diagram 1 framgår att de 10 vanligaste namnen under större delen av perioden gavs till ca 90 procent av flickorna. Mari, Kersti, Eva och Lena var de mest förekommande namnen. Sitt mest extrema uttryck fick likformigheten under 1810-talet, då ca 85 procent av flickorna döptes till något av dessa fyra namn. Situationen var något så när stabil fram till 1890-talet, då de tidigare dominerande namnen hastigt minskade i popularitet. Av de fyra dominerande namnen var Mari (Maria) det enda som någorlunda höll ställningarna, medan de övriga försvann nästan helt. Istället kom under 1890-talet tre andra namn att bli de mest populära, nämligen Lovisa, Julia och Olga, som gavs till 16, 12 respektive 7 procent av flickorna.

Även för pojknamnen kan man se samma tendens. Diagram 2 visar att de 10 vanligaste namnen under denna period ges till över 80 procent av pojarna. Det mest extrema fick likformigheten på 1780-talet, då 98 procent av pojarna döptes till något av dessa namn.

Även de tidigare mest populära pojknamnen förlo- rade sin popularitet under slutet av 1800-talet, för att helt komma ur bruk under 1890-talet eller 1900-talets första år. Namn som då blev populära var Johannes, Herman och Alexander, som under 1890-talet gavs till 17, 13 respektive 11 procent av pojarna.

1900-talet

Under 1900-talet finns det inga dominerande dopnamn. I tabell 1 ser man att många namn dyker upp och är populära under ett antal år för att sedan försvinna. På 1930-talet döptes 162 flickor till 79 olika namn. De två mest populära var Inga och Lilian, som vardera gavs till 11 flickor. 175 pojkar döptes till 76 olika namn. Det mest populära var Sven, som gavs till 10 pojkar.

Användning av två eller flera förnamn

Av diagram 3 framgår att det fram till 1900-talets början var mycket ovanligt med två eller flera förnamn. I slutet av 1800-talet började användandet av två förnamn, och då mest på Odensholm. Under 1900-talet ökar procenttalet dop med dubbelnamn decennium för decennium för att på 1930-talet ligga över 60 procent för både flickor och pojkar.

Faderns förnamn till tredje sonen?

Det har sagts att man i äldre tid gav faderns förnamn till den tredje sonen. Jag har undersökt de äktenskap som ingicks under åren 1834-91 och funnit att det stämmer i endast ca 40 procent av dem med tre eller flera söner. Regeln stämmer alltså dåligt, åtminstone för äktenskap som har ingåtts under denna period.

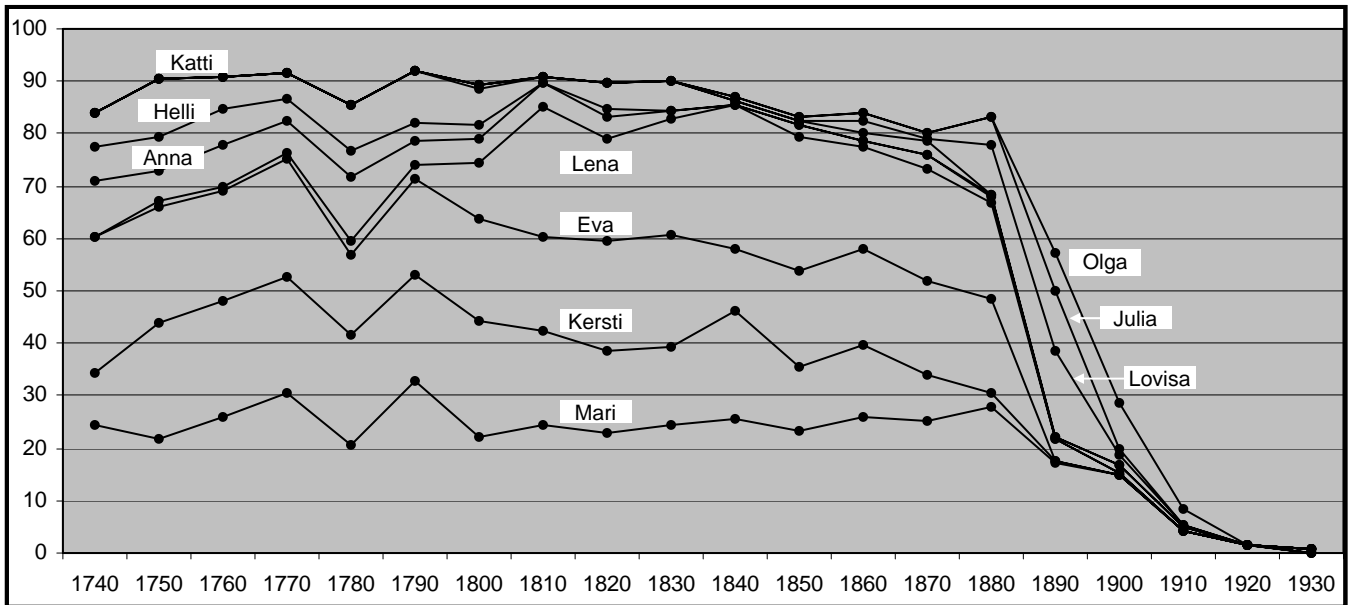

Diagram 1. Procentuell fördelning av dopnamnen för flickor i Rickul under åren 1740-1939.

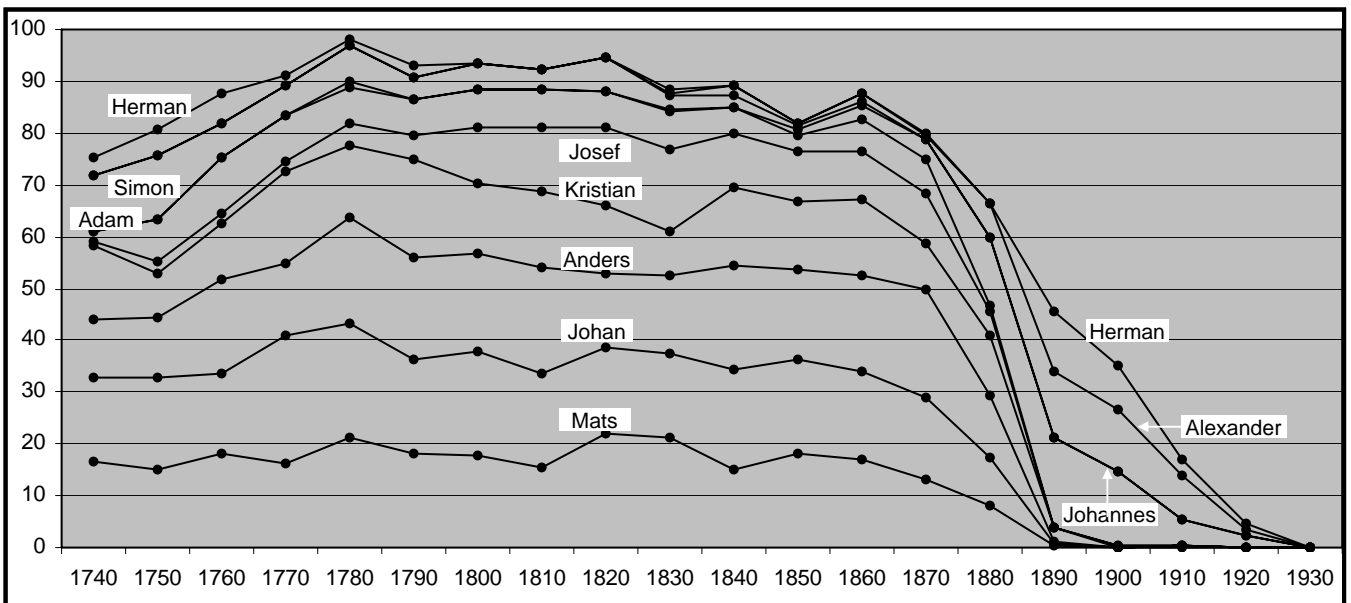

Diagram 2. Procentuell fördelning av dopnamnen för pojkar i Rickul under åren 1740-1939.

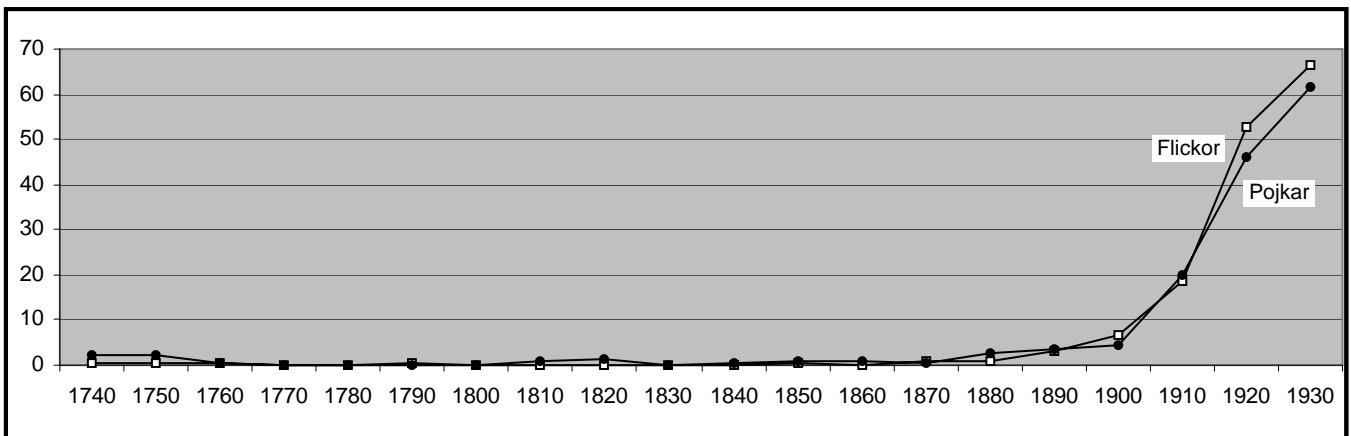

Diagram 3. Procentuell andel av de döpta som hade två eller flera förnamn.

Namn	Antal	Tidsperiod	Namn	Antal	Tidsperiod
Adam	168	-1888	Ingeborg	8	1917-1936
Agnes	24	-1728, 1925-1933	Ingrid	24	1915-1939
Albert	9	1911-1935	Ingvald	17	1920-1937
Alexander	130	1836-1927	Ingvar	9	1922-1943
Alfred	32	1879-1923	Ivar	24	1916-1939
Alice	11	1906-1919	Jakob	43	-1738, 1866-1906
Alide	45	1889-1923	Joel	12	1882-1920
Aline	20	1899-1942	Johan	504	-1913
Alrik	8	1925-1939	Johanna	21	-1801, 1871-1919
Anders	481	-1890	Johannes	167	-1929
Andreas	24	-1737, 1862-1911	Josef	197	-1904
Anna	179	-1896	Julia	61	1841-1907
Anton	77	1864-1913	Karin	22	1916-1940
Arne	9	1916-1942	Katti/Katarina	152	-1899
Arnold	8	1915-1925	Kersti/Kristina	606	-1886
Arvid	10	1890-1916	Klara	12	1912-1943
Astrid	7	1910-1940	Knut/Knuter	13	-1733, 1928
August	45	1871-1917	Kristof	35	1861-1925
Axel	43	1890-1941	Lena	387	-1900, 1939
Bertil	20	-1756, 1925-1939	Lennart	11	1923-1942
Birgit	23	-1737, 1916-1942	Lilian	15	1929-1944
Brita	17	-1750, 1928-1934	Lisa	45	-1888
Carl/Karl	40	-1758, 1815-1927	Lovisa	86	1806-1917
Christian/Kristian	403	-1896	Maj-Britt	9	1937-1944
Edit	12	1924-1943	Mari/Maria	907	-1929
Edla	7	1880-1900	Manfred	7	1916-1935
Edvard	19	1871-1924	Marten	34	-1822
Edvin	13	1914-1936	Martha	14	1895-1939
Einar	19	1919-1942	Mathias	75	1777-1912
Elfride	25	1893-1927	Mathilda	33	1890-1918
Elisabeth	32	-1729, 1892-1926	Mats	514	-1896
Ellen	19	1905-1941	Melita	16	1892-1923
Elmar	16	1912-1939	Mina	29	1843-1905
Elna	17	1924-1940	Nikolai	9	1875-1913
Elsa	35	-1727, 1908-1933	Nils	12	1928-1943
Elvine	31	1889-1922	Olga	57	1892-1918
Emil	16	1900-1921	Olof/Olle	11	-1690, 1929-1938
Erik	31	-1710, 1874-1924	Oskar	36	1886-1920
Eva	589	-1889	Paul	26	1890-1921
Greta	17	-1720, 1917-1938	Pauline	54	1883-1919
Gunnar	19	1914-1942	Peter	43	-1843
Gustav	44	-1941	Robert	13	-1720, 1906-1933
Hans	93	-1882	Rosalie	14	1887-1925
Harald	14	1900-1935	Rosine	20	1911-1932
Helga	12	1894-1944	Rudolf	11	1893-1910
Helli/Helene	172	-1914	Signe	9	1910-1931
Herman	112	-1924	Sigrid	12	1914-1923
Hilda	37	1895-1922	Simon	149	-1865
Hinrich/Henrik	48	-1806, 1921-1935	Sofia	30	1853-1912
Hjalmar	19	1909-1938	Sven	20	1911-1943
Ida	36	1885-1918	Tio	185	-1883
Inga	20	1923-1944			

Tabell 1. Antalet barn per dopnamn under perioden från 1600-talets slut till 1939.